

Stedelijke ontwikkeling in tijden van crisis; analyse en vooruitblik

*Eric Koomen (Vrije Universiteit Amsterdam) Bart Rijken (Vrije Universiteit Amsterdam/
PBL) en Dani Broitman (Vrije Universiteit Amsterdam)
Afdeling Ruimtelijke Economie/SPINlab, Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam
tel.: 020 5986095 / email: e.koomen@vu.nl*

Abstract

De opeenvolgende economische crises in combinatie met meer structurele economische en demografische ontwikkelingen hebben de afgelopen tien jaar geleid tot lokaal zeer uiteenlopende stedelijke ontwikkelingen. Wij analyseren de ontwikkelingen in woning-aantallen op verschillende schaalniveaus op basis van zeer gedetailleerde ruimtelijke gegevens over de periode 2000 tot 2010. Op grond hiervan maken we modelsimulaties waarmee we de mogelijke verstedelijkingsontwikkelingen tot 2020 te schetsen.

Op nationaal niveau zien we een gemiddelde groei van de woningvoorraad van ongeveer 1 procent per jaar met daarin een kleine terugval na het knappen van de internetzeepbel en een hernieuwde terugval na de meer recente financiële crises. Op regionaal niveau is duidelijk dat de Randstad in absolute termen het hardst groeit, maar dat de intermediaire zone (bv. Brabant en Gelderland) het in relatieve zin even goed doet. In de meer perifere regio's ligt de groei in zowel absolute als relatieve termen lager. Op lokaal niveau blijken de door Hornis & Ritsema van Eck (2008) gedefinieerde peri-urbane (ommeland) gebieden iets sneller te groeien (1 % per jaar) dan de centrale steden (0.8 % per jaar) en de meer rurale gebieden (0.9 % per jaar). De gemeentespecifieke verschillen zijn veel groter en laten, veelal aan de randen van het land, incidenteel een afname zien.

De waargenomen groei in woningvoorraad manifesteert zich als binnenstedelijke verdichting, grootschalige uitleg en kleinschalige toename van verspreide bebouwing in het buitengebied. Een nader analyse van het relatieve belang van deze processen op COROP-niveau leert dat juist in de sterkst groeiende stedelijke regio's binnenstedelijke verdichting achter blijft bij de oorspronkelijke beleidsambities (Koomen et al., 2013). In plaats daarvan vindt uitbreiding van de woningvoorraad in belangrijke mate plaats op uitleglocaties. Dit betreft deels VINEX-locaties die eind vorige eeuw zijn aangewezen en ondertussen grotendeels zijn gerealiseerd.

Daarmee is onzeker hoe de verdere stedelijke groei zich zal ontwikkelen zoals die in recente scenario's nog steeds is voorzien voor diverse regio's (PBL, 2011; Rijken et al., 2013). Deze onzekerheid is helemaal groot nu de (rijks)overheid zich grotendeels heeft teruggetrokken uit het sturen van zowel verdichting (wegvallen bundelingsgebieden, decentralisatie investeringsbudget stedelijke vernieuwing), grootschalige uitleg (ontbreken nieuwe locaties) als woningtoename in het buitengebied (wegvallen Rijksbufferzones, decentralisatie Nationale Landschappen). Op basis van bovenstaande analyse resultaten en gebruik makend van modelsimulatie schetsen we mogelijke antwoorden op de vragen welke regio's nog stedelijke groei kunnen verwachten en in welke vorm (verdichting of uitleg) dat kan gebeuren.

Referenties

- Hornis, W. and Ritsema van Eck, J. (2008) A typology of the peri-urban areas in the Netherlands. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 99 (5): 619–628.
- Koomen, E., Dekkers, J.E.C. and Broitman, D. (2013) Analysing and simulating urban density; Exploring the difference between policy ambitions and reality in the Netherlands. In: Thill, J.-C. (ed.), *Spatial Analysis and Location Modeling in Urban and Regional Systems*. Springer.
- PBL (2011) *Nederland in 2040: een land van regio's*. Ruimtelijke Verkenning 2011, Den Haag/Bilthoven: Planbureau voor de Leefomgeving.
- Rijken, B., Bouwman, A., Van Hinsberg, A., Van Bommel, B., Van den Born, G.J., Polman, N., Lindenhof, V. and Rijk, P. (2013) *Regionalisering en kwantificering verhaallijnen Deltascenario's 2012*. Technisch achtergrondrapport. Planbureau voor de Leefomgeving & LEI Wageningen UR, Den Haag.